

SAŽETAK PRESUDE

L.M. I DRUGI PROTIV RUSIJE¹ ZAHTJEVI BROJ 40081/14, 40088/14 I 40127/14 PRESUDA OD 15. LISTOPADA 2015.

Protjerivanje sirijskih državljana u Siriju dovelo bi do povrede konvencijom zajamčenih prava

❖ ČINJENICE

Zahtjev Sudu podnijelo je troje podnositelja, dva sirijska državljanina (A.A. i M.A.) i jedan Palestinac, apatrid, iz Sirije (L.M.). U trenutku podnošenja zahtjeva Sudu nalazili su se u Centru za zadržavanje stranaca u Rusiji.

Podnositelji su na rusko tlo došli tijekom 2013. godine. U ožujku 2014. godine A.A. je zatražio od ruskih vlasti da mu dodijele status izbjeglice. Zahtjev je odbijen. U travnju 2014. godine, svi podnositelji su uhićeni u jednoj tvornici odjeće. Nadležni sud utvrdio je kako su počinili prekršaje - nezakoniti boravak na ruskom teritoriju te obavljanje poslova bez radne dozvole. Isti sud odredio je njihovo protjerivanje u Siriju te zadržavanje do protjerivanja. L.M. i M.A. od tada se nalaze u Centru za zadržavanje stranaca, dok je A. A. pobjegao iz centra tijekom 2014. godine te se ne zna gdje se trenutno nalazi.

Dana 27. svibnja 2014. godine, žalbeni sud odbacio je žalbe protiv naloga o protjerivanju. Nalog je time postao izvršan. Međutim, budući da je Sud sukladno čl. 39. Poslovnika odredio privremenu mjeru zabrane protjerivanja podnositelja iz Rusije, provođenje naloga o protjerivanju je odgođeno do donošenja odluke u postupku pred Sudom.

Tijekom postupka koji je rezultirao donošenjem naloga o protjerivanju, podnositelji su zatražili dodjeljivanje izbjegličkog statusa te su podnijeli zahtjev za privremeni azil. Naveli su kako su Siriju napustili zbog rata i životne opasnosti. Njihovi zahtjevi su odbijeni.

❖ PRIGOVORI

Podnositelji su prigovarali da će izvršavanje naloga o protjerivanju u Siriju dovesti do povrede prava na život (čl. 2. Konvencije) i mučenja i nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja zabranjenog čl. 3. Konvencije te kako nemaju na raspolaganju učinkovito pravno sredstvo protiv tih povreda zajamčeno čl.13. Konvencije. Prigovarali su da uvjeti zadržavanja nisu u skladu s zahtjevima iz čl. 3. Konvencije. Pozivajući se na čl. 5. st. 1. (f) i čl. 5. st. 4. prigovarali su kako ne postoji mogućnost ispitivanja odluke o zadržavanju te kako nije određeno maksimalno trajanje zadržavanja. Na kraju, prigovarali su da nisu u mogućnosti slobodno komunicirati sa Sudom jer im nije osiguran prevoditelj, a komunikacija s odvjetnicima je ograničena (čl. 34. Konvencije).

¹ protiv presude je sukladno čl. 43. Konvencije podnesen zahtjev za upućivanje predmeta Velikom vijeću

❖ OCJENA SUDA

U odnosu na čl. 2. i čl. 3. Konvencije

Sud je odbio prigovor ruske vlade da su podnositelji propustili iscrpiti sva dostupna domaća pravna sredstva jer u trenutku podnošenja zahtjeva domaća tijela još nisu bila donijela konačnu odluku povodom zahtjeva za dodjeljivanje izbjegličkog statusa te odobravanja privremenog azila.

Sud je istaknuo da je i dalje na snazi odluka od 27. svibnja 2014. godine kojom je utvrđena izvršnost naloga o protjerivanju podnositelja. Postupci povodom zahtjeva za dodjeljivanje izbjegličkog statusa te odobravanja privremenog azila ili nisu rezultirali uspjehom za podnositelje ili još uvijek traju. Osim toga, uvjeti u Centru za zadržavanje sprječavali su podnositelje da aktivno sudjeluju u tim postupcima.

Nadalje, Sud je utvrdio kako su podnositelji ruskim tijelima podastrijeli uvjerljive dokaze da bi protjerivanje u Siriju moglo prouzročiti ozbiljne posljedice za njihov život. U žalbenom postupku istaknuli su kako dolaze iz Damaska i Aleppa, regija koje su od 2012. godine ozbiljno zahvaćene ratnim zbivanjima. Dostavili su i detaljne informacije o riziku kojemu bi bili izloženi ako se vrate u Siriju. Povrh toga, Sud je primijetio da i iz izvješća ruske službe za imigraciju proizlazi da postoji potreba za pružanjem međunarodne pomoći sirijskim državljanima koji traže azil.

Sud je zauzeo stav da ruski sudovi nisu detaljno ispitali navode podnositelja niti u jednom domaćem postupku. U postupku koji je doveo do izdavanja naloga o protjerivanju, opseg ispitivanja predmeta se uglavnom odnosio na dokazivanje da je boravak podnositelja u Rusiji bio nezakonit. Ni prvostupanjski ni drugostupanjski sud nisu se upuštali u detaljno ispitivanje opasnosti na koju su ukazivali podnositelji niti su uzeli u obzir trenutna ratna zbivanja u Siriji. Imajući na umu apsolutnu zabranu mučenja i nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja predviđenu čl. 3. Konvencije, Sud je naglasio kako domaći sudovi prilikom donošenja naloga o protjerivanju nisu u obzir uzeli opasnost koju protjerivanje može prouzročiti za podnositelje. Sud je izrazio zabrinutost glede postupanja domaćih sudova s obzirom da iz prakse Vrhovnog suda u sličnim predmetima proizlazi da su domaći sudovi inače detaljno ispitali navode o opasnosti koja bi mogla nastati u slučaju protjerivanja. Takva praksa ukazuje da u slučaju detaljnog ispitivanja predmeta može doći do ukidanja naloga o protjerivanju.

Sam Sud do sada nije donio presudu kojom bi ispitao u kojoj mjeri bi vraćanje stranca u Siriju moglo prouzročiti za život opasne posljedice ili dovesti do zlostavljanja. Ovo je stoga jer većina europskih država trenutno ne protjeruje sirijske državljane koji borave na njihovim teritorijima. U rujnu 2014. godine, Visoki povjerenik Ujedinjenih naroda za izbjeglice izrazio je zadovoljstvo s načinom na koji većina europskih država postupa sa sirijskim izbjeglicama, što uključuje i svojevrsni moratorij glede vraćanja istih u Siriju. Posljednja izvješća UN-a ukazuju da sirijski državljani trpe nemjerljivu štetu i povrede ljudskih prava i da se radi o humanitarnoj krizi koja dovodi do egzodusa skoro polovice sirijskog stanovništva.

Podnositelji su podrijetlom iz Damaska i Aleppa, regija koje su osobito zahvaćene ratnim stradavanjima. M.A. je ukazao kako je milicija koja je okupirala područje u kojemu živi ubila članove njegove obitelji te kako se boji da će se isto dogoditi i njemu. L.M. je Palestinac bez državljanstva. Prema UNHCR-u skoro sva područja na kojima se nalaze palestinske izbjeglice izravno su pogođena ratnim zbivanjima. UNHCR je istaknuo kako je palestinskim izbjeglicama potrebna međunarodna zaštita.

Sud je utvrdio kako su podnositelji iznijeli uvjerljive navode da bi povratak u Siriju mogao dovesti do povrede čl. 2. i/ili 3. Konvencije. Ruska vlada nije opovrgnula ove navode niti je dokazala da bi njihova zaštita u slučaju povratka bila osigurana.

Sukladno tome, Sud je utvrdio da bi protjerivanje podnositelja u Siriju moglo dovesti do povrede čl. 2. i/ili 3. Konvencije. Sud nije smatrao potrebnim ispitivati zahtjev u okviru čl. 13. Konvencije.

U odnosu na uvjete u Centru za zadržavanje stranaca, Sud je ocijenio da ništa ne ukazuje na povredu Konvencije pa je zahtjev u tom dijelu proglasio nedopuštenim.

U odnosu na članak 5. Konvencije

Sud je povredu čl. 5. st. 4. Konvencije prethodno utvrdio u brojnim predmetima protiv Rusije zbog nedostatka odredbe u domaćem pravu koja omogućava sudsko ispitivanje odluke o protjerivanju. U tim slučajevima, podnositelji nisu na raspolaganju imali takvu mogućnost. Sud je stoga presuđivao da je došlo do povrede čl. 5. st. 4. Konvencije.

U odnosu na prigovore iz čl. 5. st. 1. Konvencije Sud je zadovoljan što je zadržavanje podnositelja odredilo nadležno tijelo u postupku za prekršaj koji je sukladno mjerodavnom pravu kažnjiv protjerivanjem stranaca. No, iako su podnositelji domaćim sudovima dostavili informacije kako nalog o protjerivanju nije moguće izvršiti, domaći sudovi nisu ispitali ove navode već su samo potvrdili nalog o protjerivanju. Posljedično, nakon 27. svibnja 2014. godine, podnositelji se više nisu mogli u okviru čl. 5. st. 4. Konvencije, smatrati „*osobama u odnosu na koje su se vodili postupci u vezi s protjerivanjem*“. Iako nakon tog datuma nijedna radnja nije poduzeta, podnositelji su ostali zadržani u Centru bez ikakve naznake kada bi mogli biti pušteni. Sukladno tome, Sud je utvrdio povredu čl. 5. st. 1. Konvencije.

Primjena čl. 46. Konvencije

U svjetlu povrede čl. 5. st. 1. Konvencije, Sud smatra potrebnim navesti individualne mjere izvršenja presude. Stoga je istaknuo da Rusija mora hitno pustiti na slobodu dvojicu podnositelja koji se nalaze u Centru za zadržavanje stranaca.

❖ **PRAVIČNA NAKNADA**

9.000,00 eura – svakom od podnositelja na ime naknade nematerijalne štete

8.600,00 eura – ukupno svim podnositeljima na ime troškova postupka

Ovaj sažetak izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sažetak ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te ne obvezuje taj Sud.

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava.